

Branko Ružić skulpture i gvaševi

U dosadašnjoj izložbenoj djelatnosti većinom smo predstavljali kipare splitskog kruga, počevši od kaštelanskog kipara Marina Studina čiji su radovi nastajali od početka drugog desetljeća do pedesetih godina 20. st., pa do recentnog kiparstva predstavljenog kroz samostalne i skupne izložbe. Zbirka Marina Studina bila je inicijalna jezgra osnivanja prve ustanove u kulturi u Kaštelima, Galerije Studin, 1988. godine. Umjetnine zbiraka Odjela moderne i suvremene umjetnosti, koja u svom fundusu sadrži i Zbirku Marina Studina, pohranjene su u tijesnom depou što onemogućuje i značajnije prikupljanje i obogaćivanje zbiraka, te se samo u prigodama kratkotrajno izlažu, što smatramo gubitkom u kulturnoj ponudi Grada, a domicilna publika svih dobi zakinuta je za vrijedan, odgojni i afirmativni likovni sadržaj.

Zbog višenamjenskog karaktera polivalentne dvorane u kaštelu Vitturi, sjedištu Muzeja grada Kaštela i brojnih korisnika, uvjeti izlaganja povremenih umjetničkih izložaba ne zadovoljavaju u potpunosti muzeološke standarde. Stoga za realizaciju kompleksnijih izložaba koje zahtijevaju cijeli prostor, a ne samo zidove, primorani smo uskladiti se s drugim korisnicima i privremeno je dodatno osigurati u dogovorenom razdoblju uz dopuštenje vlasnika, Grada Kaštela. Takva, često neizvjesna situacija, onemogućava slobodu i kreativnost u planiranju i u realizacijama izložaba. Za realizirane kiparske izložbe od prese-ljenja 2001. godine iz Kule Čipiko u Kaštel Novom u prostore kaštel Vitturija korišteni i su i drugi dostupni prostori (Kula na Glavici i Nadbiskupski kaštel u Kaštel Sućurcu), te javni prostori za trajno izlaganje skulptura nastalih u okviru triju realiziranih kiparskih kolonija. Ipak iz godine u godinu uspijevamo sve bolje opremiti reprezentativnu polivalentnu dvoranu kaštela Vitturi, da bi podigli standarde i približili se suvremenim galerijskim propozicijama. Također, uspješnije se iznalaze rješenja i postižu dogovori s ostalim korisnicima prostora.

Stjecanjem osnovnih sigurnosnih, tehničkih i komunikacijskih uvjeta otvorila se je mogućnost suradnje s kulturnim ustanovama i pojedincima u zemlji i u inozemstvu.

Već duže nam je bila želja raditi kiparske i kombinirane izložbe u većem broju te predstavljati kipare i iz drugih hrvatskih regionalnih krugova. Ponosni smo da započinjemo ostvarivati ideju s izložbom jednoga od najznačajnijih suvremenih hrvatskih kipara Branka Ružića (1919. – 1997.). Galerija umjetnina grada Slavenskoga Broda osnovana je 1995., a donirana zbirka Ružić velikog dijela njegova opusa i vrijednim djelima mnogih suvremenih hrvatskih kipara i slikara stvorila je temelj institucije. Galerija Ružić svečano je otvorena 2004. godine u obnovljenoj baroknoj tvrđavi Brod. Galerija je značajno doprinijela kulturnoj slici ovoga slavenskoga grada jer predstavlja nezaobilazan pregled hrvatskoga kiparstva druge polovine 20. stoljeća.

Izložba u Kaštelima obuhvaća presjek kiparskog opusa Branka Ružića nastalog od 1956. do 1991. i slike u tehnikama ulja na platnu i gvaša nastale u posljednjim godinama njegova života, između 1991. i 1997. godine .

Ono što plijeni i zaokuplja promatrača Ružićevih djela čudesna je jednostavnost, sažetost, zaigranost i snaga što izvire iz oblika, iz njihovih odnosa i same epiderme materije. Ona imaju emocionalnu kvalitetu, obraćaju se osjetilima i omogućavaju recipientu vlastitu interpretaciju.

Muzeji kao dio "kulturnog pamćenja", edukacije i unapređivanja vizualne kulture esencijalan su čimbenik života svakoga grada, te bi ga se tako trebalo i percipirati. Muzejske i galerijske ustanove trebale bi u svakom trenutku imati dostupne likovne sadržaje u radi poticanja likovnog izričaja, unaprjeđivanja vizualne kulture kao čimbenika urbanih i civilizacijskih dosega, te suvremenim likovnim metodama poticati humane i etičke standarde, osobito djece i mladih.

Mirela Duvnjak

AUTOPORTRET I., 1971, drvo, vis. 30 cm

Činjenica da je veliki hrvatski kipar Branko Ružić rođen u Slavonskom Brodu, urodila je njegovom odlukom da rodnom gradu pokloni veliki dio svog umjetničkog opusa, ali i ponajbolja djela hrvatskih kipara i slikara, Ružićevih suvremenika, i time grad Brod učinila nezaobilaznom postajom na hrvatskom umjetničkom itineraru.

U Gradskom poglavarstvu Slavnskoga Broda 28. listopada 1993. svečano je potpisan Ugovor o donaciji Branka i Julije Ružić Gradu Slavonskom Brodu. Sam autor piše: „Galerija Ružić u Slavonskom Brodu donacija je Branka i Julije Ružić. To je poklon gradu, koji je toliko stradao, u kojem sam rođen, a supruga Julija provela dio djetinjstva i školovanja.“ Donacija se sastoji od tristotinjak skulptura i slika iz svih razdoblja Ružićeva umjetničkog opusa, ali i od radova Ružićevih suvremenika, stotinjak velikih hrvatskih kipara i slikara.

Kada je 1994. Baroknu tvrđavu Brod hrvatska država predala na upravu i korištenje gradu Slavonskom Brodu, ali ne na način da ona postane konzervirani spomenik prošlosti, nego živa jezgra grada, odlučeno je i da se buduća galerija Ružić smjesti u

prostorima Tvrđave. Time je stvoren odgovarajući arhitektonski okvir za smještaj i prezentaciju ove dragocjene zbirke suvremene hrvatske umjetnosti. Nakon opsežnih radova na uređenju, deset godina poslije, Galerija Ružić je svečano otvorena u utorak, 14. svibnja 2004. godine u 12 sati.

O Ružićevu kiparskom izričaju Ive Šimat Banov u predgovoru kataloga stalnog postava Galerije Ružić piše: „Elementaran, jednostavan, drevan i moderan, opus Branka Ružića sadrži pročišćene i jasne pojave. Njegovo djelo nema ništa (kao kod primjerice Brancusija ili Vulasa) s naravima totema *“koji upijaju dušu gomile“*. Ružićev je znak više horizontala nego vertikala; više poglela, gmizava nego uzdignuta bića. I nema tu selidbe prema transcendentnoj sferi ili dubinama sadržaja koje iziskuju i zahtjevaju *vidovita* i „duboka“ čovjeka. Živi se uz rutavu veliku životinju, uz Buvinove ili seljačke drvene vratnice, uz Radovanov ili susjedov portal. Nosi se znamen načela jednostavnosti i plemenite grubosti hrapavog i rustičnoga. Stoga ne treba zaključivati o uznošenju *primitivnoga* u Ružićevu djelu. Riječ je o *primarnom*. Jer u Ružiću je ugrađen strah da stvoreno djelo „*tehničkim dotjerivanjem ne izgubi primarnost*“. Primarno ne znači primitivno. Ne znači prvo nego elementarno. Znači bitno. Narav. Tu već pomaže terminologija moderne i suvremene umjetnosti, terminologija koja uznosi krijepost ekonomičnosti i jednostavnosti. Nije ovdje riječ o poteškoćama prvih riječi. To je visoka kultura oblika koji se vraća prirodnom životu i jednostavnosti a ne dolazi s primitivnim bićem iz dubine vremena. „*Genijalni čovjek stoji bliže početku nego seljak ili divljak*“ – kaže jedan duh. Stoga elementarnost koja se ističe uz Ružićev kip nije nikakav povratak *počelu* nego dar prirodnog čovjeka koji je prošao kušnje i stranputice komplicirana i zamršena pitanja života i umjetnosti svodeći ih na pitanja života.“

Ružić je i kao slikar težio prikazati svijet oko nas onako kako ga on *doživljava*, svojim *unutarnjim okom*, primjenivši pritom sažetu formu, prilagodivši se činjenici da minimumom oblikovanja postigne maksimum doživljaja određene teme, rabeći vrlo često prepoznatljivije motive svojih skulptura. Kao i u kiparstvu, Ružić kao slikar nastavlja „*pričati*“ sažetim, zgusnutim volumenima koji su lišeni bilo kakvih suvišnih detalja, pri tome zadržavajući odnos prema materijalu kao i pristupajući izradi skulpture. Kako u kiparstvu nije volio previše intervenirati u materijal, izbjegavao je svaki suvišni potez dljetom, pazeći da ne naruši logiku

godova i kvrga na njegovoj površini, tako i slikarstvu rabi čiste, „sirove“ boje, ne miješajući ih međusobno, da ne bi izgubile svoju energiju: najčešće je to crna, uz manja polja crvene, plave, žute ili zelene boje.

Želeći ovom izložbom likovnoj publici što cjelovitije predstaviti Branka Ružića, odabrala sam nekoliko radova iz svake faze Ružićeva umjetničkog opusa; od prvog portreta Ružićeva Oca u bronci iz 1956., preko antologijskih radova iz kasnih šezdesetih i

ranih sedamdesetih godina prošloga stoljeća, do radova nastalih devedesetih godina, u zadnjem desetljeću Ružićeva života, kada je zbog narušenog zdravlja drvo i terakotu zamijenio kaširanim papirom (Ogdalce), uz neizostavne gvaševe na kojima reinterpretira motive svojih skulptura. Svima im je zajednička duhovitost, zaigranost u interpretaciji motiva i optimizam koji zrači iz svakog kutka umjetnikova kiparskog i slikarskog svijeta.

Romana Tekić

KRAVA NA SJENIKU, 1979, drvo, duž. 44 cm

GRBAVI BIK, 1978, drvo, duž. 44 cm

POPIS IZLOŽAKA:

1. Kiša u Rovinju, 1991, papir, vis. 48 cm
2. Posljednja večera, 1989, papir, duž. 73 cm
3. Dalj V, 1993, papir, vis. 45 cm
4. Ogledalce, 1989, papir, vis. 44 cm
5. Adam i Eva III, 1990, papir, vis. 60cm, šir. 116 cm
6. Padanje pod križem, 1993, papir, duž. 54 cm
7. Kroz zid, 1993, papir, vis. 30 cm
8. Sedam dlaka, papir, duž. 50 cm
9. Ribe, 1993, papir, šir. 34 cm
10. Adam i Eva I, 1990, drvo, duž. 46 cm
11. Vale, 1993, drvo, vis. 36 cm
12. Dali, 1988, drvo, vis. 33 cm
13. Konj, 1959, bronca,vis.38cm
14. Zagrljeni, 1988, drvo, vis. 35 cm
15. Grbavi bik, 1978, drvo, duž. 44cm
16. Ptice na žici,1971, bronca, duž. 42 cm
17. Autoportret I, 1971, drvo, vis. 30 cm
18. Crna, 1993, drvo vis. 46 cm
19. Kokoš, 1957, bronca, vis. 37 cm
20. Konj, 1959, bronca,vis.38 cm
21. Otac II, 1956, bronca, vis. 19 cm
22. Ruka I, 1993/94, gvaš, 71 x 50 cm
23. Iz tvrđave brod, 1997, gvaš, 49 x 71.5 cm
24. Adam i Eva1994, gvaš, 50 x 70,5 cm
25. Cvitan, gvaš, 50 x 70,5 cm
26. Prozoronosaç, 1994, gvaš, 70,5 x 50 cm
27. Autoportret, 1994, gvaš, 55 x 70 cm
28. Crni pejzaž, ulje na platnu, 61x50 cm
29. Kafka, ulje na platnu, 61x50 cm
30. Poljubac, 1995., ulje na platnu, 61x50 cm
31. Golubovi, 1995., ulje na platnu, 100x100 cm
32. Šetači, 1994, gvaš papir, 70,5x50 cm
33. Dalj II, 1993, gvaš papir, 71x41 cm
34. Betlehem-rođenje kristovo, 1995, gvaš, 50x70,5 cm
35. Katedrala, 1994/95, gvaš papir, 50x71 cm
36. Plavi križ, gvaš, 1996, vel. 102x72 cm
37. Hrvatska lađa, gvaš, 95. vel. 31x86 cm
38. Noina arka, gvaš, 93. vel. 55x59,5 cm
39. Anđeo I, gvaš, 95. vel. 50x71 cm
40. Rovinj, gvaš, 93/94 vel. 71x 50 cm

DALI, 1988, drvo, vis. 33 cm

ADAM I EVA III., 1990, papir, vis. 60 cm, š. 116 cm

OBLAK NAD CRKVOM, 1991, papir, vis. 43 cm

Branko Ružić rođen je u Sl. Brodu 4. ožujka 1919. Već zarana iskazuje crtački talent u osnovnoj školi u Vinkovcima. Poslije završetka osnovne škole njegov učitelj Pavao Divić upozorava profesora crtanja Vinka Pajalića na Ružićevu darovitost te ohrabruje talent mladoga Ružića koji zajedno sa svojim starijim školskim kolegama, Slavkom Kopačem i Rudolfom Sabličem odlazi na slikanje u prirodu. 1935. pokreće list «Svjetlost» kojem je urednik, i u kojem zajedno sa svojim kolegama objavljuje vlastite priloge.

Ružić je u tri godine od 1937. do 1940. promijenio nekoliko studija koji su ga privlačili: strojarstvo, arhitektura, povijest književnosti, povijest umjetnosti.

Na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti studira kiparstvo od 1940. do 1944. Diplomirao je kod Ive Lozice i Frana Kršinića s kojim je bio veoma blizak.

Kod prof. Tomislava Krizmana upisuje grafiku od 1944. do 1945. Iako je stekao diplomu kipara, odlučuje se i za studij slikarstva u klasi prof. Marina Tartaglie koji pohađa između 1945. i 1948.

Te iste 1948 po prvi puta je nazočan na IV izložbi ULUH-a, gdje je privukao pozornost kritike. Njegovi prvi zapaženi radovi odražavaju poslijeratno doba i tematiku koja je tada prevladavala. Španjolska i manetovska tradicija vidljiva je u njegovom velikom platnu «Zlodjela okupatora»(1948.) U ciklusu «Cigani» likove još više stilizira udaljavajući se od tada sveprisutnog realizma.

1951. u Vinkovcima mu je priređena prva samostalna izložba a iste godine Udruženje likovnih umjetnika u Zagrebu dodjeljuje mu atelje u Voćarskoj 76 u kojem je radio do svoje smrti.

Bavio se pedagoškim radom te pisao o umjetnosti. Imao je šezdeset i sedam samostalnih izložaba u zemlji i inozemstvu. Njegovi radovi bili su izloženi na više od dvije stotine skupnih izložaba.

Autor je spomenika: Moša Pijade (Beograd, 1969), Korablja (Zagreb, 1970), Ljudi (Osijek, 1977), Vinkovačke jeseni (Vinkovci, 1978), Čudo u Milanu (Fallersleben, 1978), Fontana s pticama (Wolfsburg, 1978), Spomenik palim Zagrepčanima (Zagreb - Dotrščina, 1981), Provincijalat Bosne Srebrene (Sarajevo, crkva Sv. Križa, 1981). Dobitnik je mnogobrojnih nagrada i priznanja, među kojima i Nagrade općine Rovinj (1967, 1972), Nagrade grada Zagreba (1968) i Republičke nagrade za životno djelo «Vladimir Nazor» (1986).

Djela mu se nalaze u brojnim muzejima i galerijama u zemlji i inozemstvu, a najveći broj u Galeriji Ružić, koja je - zahvaljujući njegovoj donaciji od više od četiri stotine djela - otvorena 15. lipnja 2004. godine u kompleksu Tvrđave Brod u Slavanskom Brodu. Osim u mnogobrojnim katalozima, njegovo je stvaralaštvo prikazano i u dvjema monografijama - Mladenka Šolman: Branko Ružić (Moderna galerija Zagreb, Grafički zavod, Zagreb 1977) i Mladen Pejaković: Branko Ružić (Akademija likovnih umjetnosti Zagreb, Galerija umjetnina grada Slavanskog Broda i Hrvatsko društvo likovnih umjetnika, Zagreb 1996).

Branko Ružić umro je 27. studenog 1997. godine u Zagrebu.

PADANJE POD KRIŽEM, 1993, papir, duž. 54 cm

Organizator izložbe i izdavač Muzej grada Kaštela, Dvorac Vitturi, Brce1, Kaštel Lukšić; Te./Fax +385 (021 260245, 260246, 228408);
www.muzej-grada-kastela.hr; muzej-grada-kastelat.t-com.hr

Za izdavača **Ivan Šuta**; Urednica kataloga **Mirela Duvnjak**; Autorice tekstova **Mirela Duvnjak i Romana Tekić**; Odabir radova **Romana Tekić**
Postav izložbe **Mirela Duvnjak**; Tehnički postav **David Milić**; Grafičko oblikovanje **Neven Marin**; Tisak **Dalmacijapapir**; Naklada 300 primjeraka

ISBN 978-953-7276-47-8

listopad, 2016.